

zemljiških knjig, nekdaž kak feldvebel ali vahtmajster ne zna slovenski, torej se ne morejo zemljeknjižne prošnje slovenski reševati in manipulirati, — ide se pa še dalje in se reče, perovodja, diurnist, ki na mesec 25—30 gold. prejme, ne zna slovenski pisati, torej se ne morejo pisati slovenski zapisniki, — vendar pa se še ne poskusi slovenščine zmožnega diurnista si pridobiti. (Čujte! na desni.) Na tak način so slovenskemu uradovanju večkrat na poti manipulativni uradniki, vzeti iz vojaške službe, in — diurnisti.

Naj še omenim okoliščino, katera primerno razvijanje slovenskega uradovanja izvanredno ovira. To je način, kako se postopa pri imenovanju auskultantov.

Nadsodišče Graško imenuje auskultante v oni vrsti, v kateri so ustopili v sodno prakso. — Ne da se tajiti, da je to v obče pravo načelo. Vendar se je treba za pravosodne namene pri imenovanju na najnižja sodniška mesta tudi na druge lastnosti prosilcev ozirati, katere jim omogočijo, da ob svojem času zadostijo temu, kar se od njih tirja.

Dalo bi se na primer za štajarsko izračunati, koliko auskultantov v štajarskem statusu bi moralo biti večjih slovenskega jezika. To je vprašanje, ki se ravna jedino po potrebi. — Kako se to izračuni, je vse jedno. — Če se v pošteveh jemlje razmerje prebivalstva 700.000 Nemcev proti 400.000 Slovincem, torej 7 : 4, morali bi biti med 11 auskultanti 4 slovenščine zmožni. To pa ni tako, skušnja in status učita, da mora vlada v statusu jako nizko segati, če hoče postaviti adjunkta na slovenskem štajarskem, večkrat zadene petnajstega, dvajsetega, zakaj? Ker prednji devetnajsteri niso slovenščine zmožni. (Čujte! na desni.) Ti devetnajsteri pa vendar uživajo adjutum in vendar ni potrebe za toliko le nemščine zmožnih auskultantov. Vsled tega postanejo praktikanti, ki so slovenščine zmožni kar auskultanti in dosežejo še kasneje adjutum. Avansirajo sicer prej za adjunkte, kakor nemški, vendar morajo po 2 do 3 leta čakati, dokler prejmejo adjutum in ker so po večem iz kmetov, ni pričakovati, da bi po 16letni učni dobi še 2—3 leta državi zastoj služili. Jaz menim, da bi se ta nepravila odpravila, če bi se v interesu stvari in gledé na potrebo že pri imenovanju auskultantov ozir jemal na jezikovno zmožnost. Dovolil si bom o tem predlagati resolucijo in prosim, da se podpira in ob svojem času sprejme.

To sem si dovolil v obče navesti. Kako pa je pri nas z jezikom in ravnopravnostjo v uradih? Kako je v političnih, finančnih in drugih uradih, ne bom razpravljaj, čeravno bi jako mikavno bilo, če bi hotel govoriti o tem, kako je neka politična oblast mojega volilnega okraja, društvom, ki so prosila, da bi se jim slovensko

dopisovalo, z žandarji do živega prišla. (Čujte, čujte! na desni.) Ostal bom, kakor sem rekel, pri justici, pa tudi tu se ne bom mudil pri malenkostih, zaradi kakoršnjih se je tožilo na oni strani že v budgetnem odseku, da je neko češko sodišče na neko rešitev le češki pečat pritislilo. Gospoda, nemški pečat nas ne tišči močno, mi ne dvomimo o provenijenci dostavljenih nam listin, da bi si morali ogledovati jezik na pečatu. Provenijenca nam je dovolj dokazana po uradnem slugi, ki je v okraju poznan. Jaz bom marveč govoril o razmerah, iz katerih se bode razvidelo, da se pri nas gledé slovenskega jezika najprvotnejši pojmi prava in postavnosti v nemar puščajo. (Čujte! čujte! na desni) posebno, če si predočujemo one v začetku navedene besede Nj. prevzvišenosti predsednika najvišjega sodišča.

Ozrite se na katerokoli postavno polje, sezite po § 13. sodnega reda, kateri pripušča v pravdi v deželi navadni jezik, — glejte na § 4. ces. patenta o neprepirnem postopanju, kateri govori o jezikih pri sodišču navadnih; vzemite slednjič § 163 kazenskopravnega reda, kateri uravnjuje jezikovo vprašanje v kazenskem postopanju in govori o sodnem jeziku — povsod najdete, da kakor pred več kakor pred 100 leti po sodnem redu, tako s patentom od 9. avg. 1854 o neprimernem postopku in ravno tako s § 163 letu 1873 prijavljenega kazenskega postopnika so se slovenskemu jeziku vrata v sodišču odprla.

Če govori ljudstvo, ki živi v kaki deželi zdržema, kateri jezik, velja ta danes brez ugovora za v deželi navadni jezik in to je slovenski jezik v znanih vam pokrajinah. Če cesarski patent iz leta 1854 o neprepirnem postopanju pravi, da se morajo uloge v kakem pri sodišču navadnih jezikov podavati, je med temi zapopaden tudi slovenski jezik in če se v kazenskem postopanju v k. 163 čita, da se priča ali obdolženec, ki ni sodnega jezika zmožen, sme le takrat brez tolmača zaslišati, če sta sodnik in zapisnikar njegovega jezika zmožna, tedaj se pod sodnim jezikom ne umeva samo nemški, marveč tudi slovenski jezik in je zapisavati z Nemci nemške, s Slovenci slovenske zapisnike, ker slovenski jezik je ravno sodnji jezik, kakor nemški, da v naših krajih še bolj, kakor nemški. Celo samovoljno namreč je menjenje, da je sodnji jezik le tisti, katerega sodišče piše, oni, ki ga sodišče pri občeivanju s strankami govori, pa ne. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Uši pri mladi živini.

Snaga je povsod ljuba, treba pa je je pri mladi živini nič manj, kakor pri malih otrokih.

Kjer je ni, tam se prikažejo rade vsake sorte bolezni in te, ki so iz drugih uzrokov nastale so za veliko nevarniše.

Ne toliko nevarna, kolikor sitna bolezen so uši. Nastane pa ta bolezen najbolj iz nesnage. Ako se mlado živinčce ne čese in ne štriglja, čisto lahko postane ušivo. Česati je mlado živino ravno tako potreba, kakor staro, če še ne bolj, saj je koža tudi pri njej živa prevleka života, ne pa mrtev meh. Skozi kožo meče narava vso nesnago iz živinčeta, ki sicer moti njegovo zdravje.

Pri teletih se zaredé najraje takrat uši, kedar so jih odstavili. Novi krmi se še niso privadila, želodec je ne prekuha prav in naravna posledica je spridenje krvi. Istotako se zaredijo uši, ako strada živinčce ali pa dobiva le slabo krmo.

Kakoršnja je živina, takošnje so tudi uši. Druge so torej pri teletih in druge pri jagnjetih. One se po takem prenesó, toda le na živinčce enake vrste.

Prva potreba je torej snaga pri živini in pa dobra zdrava in zadostna hrana. Tako se prepreči ta bolezen ali ona vsaj ne nastopi v toliki meri, kakor bi sicer. Ako se prikaže, največ uši je rado na vratu, na hrbtu, po repu itd. Odpravijo se uši, toda včasih je treba veliko truda.

Umiva se uni del trupla, na katerem je ta grda golazen, s kraja s toplo mlijnico, s toplim jugom in še le, če to nič ne izda, seže se po krepkejem zdravilu.

Svetuje se za to, da se skuha v kropu narazan tobak ali čmerikova korenina ter potlej umiva ušivo živinčce s tisto vodo. Ni pa dobro, če se z njo živinčce preveč drgne, izlasti je treba biti previdnemu, ako že ima živinčce kraste.

To umivanje bode največkrat izdalo, ko bi pa še vse eno ne pregnalo uši, seže se po živem srebru, toda tu je treba paziti, da si živinčce ne oliže namazanih delov trupla. Sicer bi dobilo ga kaj va-se ter bi poginile uši pa tudi živinčce.

Sejmovi. Dne 1. avgusta v Ormožu, v Gomilici, v Konjicah, v Marenbergu, pri sv. Martinu pod Vurberkom in v Zagorju. Dne 2. avgusta pri sv. Lenartu v Slov. goricah in v Radgoni. Dne 3. avgusta v Lučanah in v Arvežu. Dne 4. avgusta na Sv. Gorah. Dne 5. avgusta v Loki, na Ptuj in v Trbovljah. Dne 6. avgusta na Bregu in v Novi cerkvi pri Ptuj.

Dopisi.

S Ptuja. (Po volitvah za okrajni zastop.) [Dalje.] Imen teh odpadnikov ne imenujemo, kakor onih velikih posestnikov nismo

imenovali, kateri so z mestjani potegnili, ker jih volilci itak dobro poznajo. Zato pa je treba paziti, kedar se volitve vršijo, kdo se za volilnega moža izvoli! Proč s kukavicami, sram naj bode izdajice! Odločno moramo postopati in začeti ostro trebiti luliko in osat! Komur je kupica vina ali kosček mesa več, kakor dobro ime in moška čast, za tega ne sme biti med Slovenci prostora, in gola nesramnost je, ako se taki ljudje repenčijo, da se ni izbral iz njihove sredine nobeden kandidat! Kandidatov, kateri bi se postavili v kleti Fürst-a ali Leskovškega, pravi Slovenec nikdar maral ne bode! To si naj zapomnijo tisti, katerih se te besede tičejo. Zmaga pri volitvah je takrat tem večega pomena, ker se je od nasprotne strani hudo agitiralo; kmetje veliki posestniki in volilni možje občin celo po noči niso imeli miru pred nemčurskimi agitatorji. Ni bilo dosti, da se je razposlalo slovensko poročilo o „djavnosti“, razposlali so še posebe oklic do volilcev. Da bi volilce motili, raznašali so pred volitvijo vest, da bodo volitve preložene. Da bi bojazljive volilce odvrgli od volitve, se jim je grozilo, da ne bodo dobili več nobenega zaslužka, da se izvršena dela ne bodo izplačala, da se projektirane ceste ne bodo delale, da občine ne bodo dobile bikov in žrebcev, obljubljenih brizgalnic itd. V volilno komisijo so hoteli spraviti Ecklna kot načelnika hranilnice, tujca Piška od vorschussa in Fichtenaua, zastopnika hranilnice, češ, ta in oni je dolžan, ne bode se upal zameriti in volil bode z mestjani. Vroča želja se nasproti nikomur ni izpolnila, slovninski kmet noče več nikomur biti hlapec, ker je iz nevednosti preje dolga leta hlapčeval, pa samo zasramovanje žel!

(Dalje prih.)

Od sv. Ilja v Slov. goricah. (Pokojni župnik.) „Zalujte Slov. gorice, ker vaši duhovni sinovi vas zapuščajo zaporedoma v najboljših letih“, tako so zaklicali govornik preč. g. kanonik dr. Križanič lansko leto pri pogrebu velezaslužnega Jareninskega dekana, gosp. Josipa Čučeka. In kdo bi si mislil takrat, da čez leto dni bodo žalovale Slov. gorice zopet po enem svojih duhovnih sinov, ki jih je zapustil v najboljših letih, dekanija Jareninska po dobrem, skrbnem, pridnem in pobožnem delavcu v vinogradu Gospodovem, duhovni gosposdje za svojim prijaznim, gostoljubnim in odkritostnim sobratom in sošolcem, in farani Št. Iljski za svojim vsestransko spoštovanim in ljubljenim dahovnim pastirjem in župnikom. In to, česar smo se najmanj nadjali, to se nam je pripetilo; zapustili so nas naš ljubljani gospod župnik, Anton Merčnik za ta svet na večno. Čutili so se bolehnega kake tri tedne, vendar ne tako hudo, da bi jim trebalo v posteljo, ter so še maševali in pridigali. V četrtek dne 16. junija so še svoje posestvo ogledovali in de-